

زیارت قبور و بهانه های واهی وهابیت (2)

زیارت قبور و بهانه های واهبی وهابیت (2)

مساله زیارت قبور، بر خلاف زعم و پندار وهابیت که آنرا دستمایه توسل و ارتباط به شخص در گذشته و در نتیجه نفی توحید افعالی می دانند، امریست که از دیرباز مورد توجه پیامبر خدا، صحابه و صلحا از صدر اسلام تا کنون دارد که آثار و فوائد تربیتی قابل توجهی را بر شخص و جامعه می گذارد.

در بخش گذشته روشن شد از جمله مسائلی که وهابیت به بهانه آن امت اسلامی را مورد اتهام شک، ارتداد، و کفر قرار می دهند مساله زیارت قبور است. از جمله مطالب که در بخش پیشین گذشت بررسی تاریخ سیره و سنت صحابه درمورد زیارت قبور بود. از آنچه گذشت روشن شد که مساله زیارت قبور به عنوان یک اصل و سنت رایج جامعه اسلامی مورد توجه صحابه و خلفای راشدین بوده و زیارت و توسل به قبر برخی از شهدا مانند حضرت حمزه و پیامبر خدا به عنوان یک سنت حسنه و پسندیده مورد توجه امت اسلامی بوده است.

با این همه عده ای در طول تاریخ با دیدگاهی که برخاسته از تعصبی جاهلی و کوتاه نگری دینی بوده، مساله زیارت قبر پیامبر و دیگر اولیاء الهی را زیر سؤال برده و به زعم خویش آنرا مخالف با توحید دانسته اند. از آن جمله می توان به تفکر وهابی اشاره داشت که زیارت قبور اولیاء و صالحین را (به جز پیامبر گرامی اسلام) شرک دانسته و تا کنون اقدامات بیرحمانه ای را در تخریب قبور و قتل و غارت اموال زیارتگاهها و کشتن و به قتل رساندن زائرین انجام داده اند. در این بخش برآنیم تا در آئینه روایات، مساله زیارت قبور را مورد بررسی قرار دهیم.

مساله زیارت قبور در سیره و کلام پیامبر:

حضور در حرم رسول اکرم یا خاندان پاک او نوعی تقدیر و سپاس از فداکاریها و جانفشانی های آنان در هدایت انسانها و نیز بیعت با ایشان است. در واقع شخص زائر هنگام زیارت قبر پیامبر و اهل بیت ایشان با آنها پیمان می بندد که در زندگی جز راه و رسم هدایتگر آنان، روشی دیگر را انتخاب نکند. بی شک زیارت قبور، سیره پیامبر (صلی الله علیه و آله) است. چرا که در کتب حدیثی اهل سنت به وفور نقل شده است که پیامبر (صلی الله علیه و آله) به زیارت قبر مادرش، آمنه می رفت و در آنجا می گریست.

زیارت قبر پیامبر و صلحا دارای ویژگیهایی است، که از زبان ایشان به دیدار ایشان در حال حیات تشبیه شده است. چنانکه رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: «مَنْ حَجَّ قَرَارَ قَبْرِی بَعْدَ وَفَاتِی کَانَ کَمَنْ زَارَنِی فِی حَیَاتِی» هرکس حج گزارد آن گاه قبر مرا پس از مرگم زیارت کند، مثل کسی است که مرا در حال حیاتم زیارت کرده است

از ابوهریره چنین نقل شده است: « رسول خدا (صلی الله علیه و آله) قبر مادرش را زیارت کرد و در آنجا گریست و دیگران را نیز گریانید و فرمود: .. قبرها را زیارت کنید، زیرا زیارت قبور یادآور مرگ است.» (1)

از سویی دیگر از عایشه نقل شده که سیره معمول پیامبر بر این بود که هر شبی که ایشان نزد او بود، در آخر شب به بقیع می رفت و می گفت: «درود بر شما که در خانه مؤمنین آرمیده اید،

و به شما آنچه که درباره فردا وعده داده شده بود، عنایت گردید، و ما نیز به شما ان شاء الله ملحق خواهیم شد، خدایا اهل بقیع را پیامرز(2)

پیامبر در جای دیگری می فرمایند: « زیارت قبور موجب دلسوزی و اشکبار شدن چشم و یادآوری آخرت می گردد، پس قبرها را زیارت کنید.» (3)

این رویه سیره معمول پیامبر و اهل بیت ایشان بوده و بسیاری از صحابه با تاسی به رسول خدا به این رویه مبادرت ورزیده و برای تعالی معنوی خویش و یاد آخرت، بر سر قبور حاضر شده و در کنار آنان به عبادت می پرداختند. در همین زمینه از حضرت حسین بن علی(علیه السلام) نقل شده است که: فاطمه دختر پیغمبر، قبر عمویش حمزه را در هر جمعه زیارت می کرد؛ سپس نماز می خواند و نزد قبر او می گریست. (4)

ابن مسعود از صحابه نیز کلامی را در همین مورد از زبان رسول خدا روایت می کند که: آگاه باشید، از این پس قبور را زیارت کنید؛ چرا که شما را نسبت به دنیا بی اعتنا می سازد و آخرت را به یاد می آورد. (سنن ابن ماجه جلد 1 صفحه 501)

پس، زیارت اهل قبور مؤمنین و مسلمانان و دعا، خیرات و فاتحه برای آنان از جمله رفتارهای بسیار خوب و شایسته و مؤثری است که پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) و اهل بیت (علیهم السلام)، بسیار بر آن توصیه نموده اند. به ویژه زیارت قبور پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله)، ائمه اطهار (علیهم السلام)، شهداء، علما و بزرگان اسلام و ارحام.

مساله دیگری که باید در این گفتار خاطر نشان شود اینست که وهابیان با اینکه نسبت به زیارت قبر پیامبر خدا آنهم به روشی که مورد تایید آنهاست، مشکلی نداشته و ایرادی وارد نمی کنند، اما از دیرباز رفتار عملی بسیاری از آنان بر پایه عدم التفات و توجه به این سنت حسنه دلالت داشته است. آنچنان که در اظهارات سخیفانه برخی از علمای وهابی که در نشریات و سایتهای مختلف عرب زبان موضع آنان در قبال زیارت مرقد مطهر رسول خدا، و و توسل به وجود نورانی ایشان به خوبی مشهود است.

این در حالیست که نقل احادیث فراوان درباره زیارت قبر پیامبر (صلی الله علیه و آله) از طریق محدثان اهل سنت، نشانگر مسلم بودن این موضوع نزد امت اسلامی می باشد. تعداد این احادیث طبق تحقیق صاحب «الغدیر» به 22 حدیث می رسد.

از جمله نکات جالب و مندرج در برخی از این قبیل روایات اینست که پیامبر خدا زیارت مزار خویش را مقدمه شفاعت آن حضرت برای زائر دانسته است، چنانکه از عبدالله بن عمر نقل شده که رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: «مَنْ زَارَ قَبْرِي وَجَبَتْ لَهُ شَفَاعَتِي» (5) هر کس قبر مرا زیارت کند، شفاعت من برای او لازم می شود.

نکته ای که در اینجا تامل هر انسان دارای عقل و اندیشه را به خود جلب می نماید اینست که اگر به زعم وهابیت شخص از دنیا رفته دارای هوشمندی و شعوری نیست که بتواند زائران قبر خویش را ادراک کند؛ چگونه پیامبر خدا که مظهر صدق و راستی و حقانیت است چنین سخنی را بر زبان رانده است و با توجه به نفی وهابیان نسبت به مساله شفاعت حکایت پیامبر از شفاعت زائران قبر خویش را چگونه می توان تاویل کرد؟

پیامبر خدا زیارت مزار خویش را مقدمه شفاعت آن حضرت برای زائر دانسته است، چنانکه از عبدالله بن عمر نقل شده که رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: «مَنْ زَارَ قَبْرِي وَجَبَتْ لَهُ شَفَاعَتِي» هر کس قبر مرا زیارت کند، شفاعت من برای او لازم می شود

قابل توجه اینکه مساله ادراک و هوشمندی شخص در گذشته، بر اساس روایتی که مساله توصیه آن حضرت به زیارت قبرشان آمده، به چشم می خورد که اگر چه حیات برزخی صورت و شکل دیگری از حیات انسانی است، ولی زیارت قبر پیامبر و صلحا دارای ویژگیهایی است، که از

زبان ایشان به دیدار ایشان در حال حیات تشبیه شده است. چنانکه رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود:

«مَنْ حَجَّ قَبْرَ قَبْرِي بَعْدَ وَفَاتِي كَانَتْ كَمَنْ زَارَنِي فِي حَيَاتِي» (6) هرکس حج گزارد آن گاه قبر مرا پس از مرگم زیارت کند، مثل کسی است که مرا در حال حیاتم زیارت کرده است.

خلاصه سخن

بنابر آنچه در این گفتار عرض شد، چنین می توان نتیجه گرفت که مساله زیارت قبور از دیدگاه پیامبر اسلام امری ممدوح و پسندیده است، چرا که:

- 1- این مساله سیره و روش پیامبر خدا بوده است.
- 2- تأثیرات معنوی قابل توجهی نظیر یاد نمودن معاد و قیامت و همچنین بازدارندگی از گناهان در مساله زیارت قبور نهفته است.
- 3- گفتار پیامبر حکایت از ادراک و شعور شخص متوفی دارد، که زائران خود را می شناسد.
- 4- زیارت قبر رسول خدا به مثابه ملاقات ایشان در حال حیات تلقی شده است.
- 5- زیارت و تبرک جویی از مزار پیامبر شفاعت حتمی آن حضرت را به دنبال دارد.
- 6- دعا کردن و نماز گزاردن برای اموات در زمره سیره و سنت پیامبر خدا و خاندان گرامی ایشان قلمداد می شود.

پی نوشت ها

- 1- صحیح مسلم، ج 3، ص 65
- 2- صحیح مسلم، ج 2، ص 669
- 3- مسند احمد، ج 3، ص 237
- 4- المستدرک علی الصحیحین، ج 1، ص 533؛ سنن البیهقی الکبری، ج 4، ص 78
- 5- وفاء الوفاء سمهودی جلد 1 ص 1342
- 6- نهج الرشاد، احادیث ص 140 -